

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

กระแสดารแห่งความคิดทางปรัชญาและศาสนาของจีนไม่เพียงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวจีนเท่านั้น แต่ยังแทรกซึมอยู่ในวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ อีกด้วย ภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติจีนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจีนอย่างหนึ่ง ซึ่งรับเอาแรงบันดาลใจจากความคิดทางปรัชญาและศาสนาจีนไว้เต็มรูป ไม่ว่าในทางทฤษฎีหรือทางปฏิบัติ อันมีผลให้ภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติจีนมีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง

ภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติจีนเติบโตเต็มที่ทั้งความงามทางรูปลักษณ์ และความแน่นของหลักการในสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-1279) โดยมีความคิดทางปรัชญาของลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อใหม่และนิกายเซ็นร่งรับอยู่เบื้องหลังความสำเร็จนั้น จิตรกรและนักวิจารณ์ศิลปะภาพเขียนจีนในสมัยราชวงศ์ซ่งได้บันทึกแรงคลาใจในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปบทความเกี่ยวกับศิลปะภาพเขียนเป็นจำนวนมาก เพียงพอที่จะใช้เป็นหลักฐานอย่างดีในการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์อย่างแยกจากกันมิได้ระหว่างความคิดปรัชญาและศาสนากับภาพเขียนประเภทนี้ รวมถึงแนวความคิดปรัชญาและศาสนาที่มีนัยอยู่ในภาพ ตลอดจนแสดงให้เห็นว่าหลักการเหล่านี้ปรากฏในบริบทของภาพเขียนประเภทนี้อย่างไร

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความคิดทางปรัชญาในภาพเขียนจีน โดยเลือกวิเคราะห์เฉพาะภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติจีนในสมัยราชวงศ์ซ่ง โดยมีสมมติฐานว่าภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติในสมัยราชวงศ์ซ่งมีอาจแยกออกจากแนวความคิดปรัชญาอันโดดเด่นอยู่ในสมัยนั้นได้ ทั้งนี้ผู้เขียนจะชี้ให้เห็นว่าความคิดทางปรัชญาและศาสนาเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดบทบาทและสถานะของภาพเขียนประเภทนี้ในลักษณะใด และในสถานะนั้นมีข้อจำกัดหรือไม่ประการใด รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าหลักปรัชญาและศาสนาเมื่อปรากฏอยู่ในรูปของวัฒนธรรม (โดยนำศิลปะภาพเขียนเป็นตัวอย่าง) จะสามารถสื่อสารแนวความคิดความรู้

และความรู้สึกในลักษณะที่แตกต่างไปจากหลักปรัชญาวิสุทธิซึ่งอธิบายไว้ในงานเขียนต่าง ๆ หรือไม่อย่างไร

จากการวิเคราะห์พบว่าทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ของภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติจีนในสมัยราชวงศ์ซ่ง คือ ทฤษฎีการแสดงออก ทั้งนี้ได้หมายความว่าผู้เขียนสนับสนุนทฤษฎีดังกล่าวแต่ประการใด เนื่องจากรงานวิจัยนี้เป็นเพียงความพยายามอธิบายเนื้อหาของสาระของทฤษฎีภาพเขียนจีนในแง่มุมที่พาดพิงถึงหลักปรัชญา และแสดงให้เห็นว่าเป็นเช่นนั้นจริง โดยอาศัยวาทะของจิตรกรและนักวิจารณ์เป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญมากกว่าจะมุ่งวิพากษ์หรือสนับสนุนหลักการใด ทั้งนี้เพราะมีจุดประสงค์เพียงต้องการเสนอเนื้อหาขั้นมูลฐานเพื่อนำสู่การนำเสนอเชิงวิจารณ์ด้านสุนทรียศาสตร์ของจีนต่อไป

1.2 ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อแสดงให้เห็นว่า ภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติในสมัยราชวงศ์ซ่งมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับแนวความคิดทางปรัชญาและศาสนาซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในสมัยนั้น
2. เพื่อศึกษาความคิดทางปรัชญาและศาสนาซึ่งแฝงอยู่ในผลงานทางจิตรกรรมในสมัยราชวงศ์ซ่ง ซึ่งเป็นสมัยที่จีนมีความรุ่งเรืองทางปรัชญาและจิตรกรรม โดยเฉพาะภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติ
3. เพื่อแสดงให้เห็นว่านอกจากภาษาแล้วงานจิตรกรรมจีนในสมัยราชวงศ์ซ่งก็เป็นวิธีแสดงออกถึงความคิดทางปรัชญาอีกทางหนึ่ง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้จะวิเคราะห์ภาพเขียน ซึ่งใช้เป็นสื่อความหมายทางปรัชญาเป็นสำคัญ โดยเน้นบทบาทของภาพเขียนจีนในแง่ของการแสดงออก ซึ่งพาดพิงถึงวิธีการแสดงออกและความหมายที่แสดงออกมาในด้านจริยะ (Moral) ญาณวิทยา (Epistemology) อภิปรัชญา (Metaphysic) ภาววิทยา (Ontology) และจักรวาลวิทยา (Cosmology)

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยทางเอกสาร (documentary research) มีทั้งบทนิพนธ์ทางจิตรกรรมและงานเขียนทางปรัชญา โดยวิเคราะห์จากบทนิพนธ์ทางจิตรกรรม

เชิงปรัชญาเป็นเบื้องต้น แหล่งอ้างอิงที่สำคัญ คือ วาทีของจิตรกรและนักวิจารณ์ศิลปะ ภาพเขียนในสมัยราชวงศ์ซ่งอันมีปรากฏอยู่ในเอกสารทางจิตรกรรมจีนเชิงปรัชญาเป็นตอน ๆ (fragment) เพื่อค้นหาความคิดปรัชญาซึ่งมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานของจิตรกรใน สมัยนี้ พร้อมทั้งอธิบายความคิดปรัชญาในภาพเขียนด้วย

การวิจัยค่าเป็นตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษางานเขียนทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสมัยราชวงศ์ซ่ง
2. ศึกษาแนวความคิดทางปรัชญาที่อาจมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม จีนในสมัยราชวงศ์ซ่ง
3. รวบรวมหนังสือและงานเขียนซึ่งกล่าวถึงงานจิตรกรรมจีนเชิงปรัชญาในสมัย ราชวงศ์ซ่ง
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาประกอบกัน พร้อมทั้งอธิบายความหมายทางปรัชญา ตามที่ปรากฏอยู่ในภาพทิวทัศน์และภาพธรรมชาติในสมัยราชวงศ์ซ่ง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาในภาพจิตรกรรมจีนในสมัยราชวงศ์ซ่ง
2. ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาปรัชญาไม่จำเป็นต้องกำหนด ขอบเขตอยู่เฉพาะจากงานเขียนทางปรัชญาเท่านั้น ยังสามารถศึกษาปรัชญาจากจิตรกรรม ได้ด้วย
3. งานวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าแนวความคิดทางปรัชญาใน ศิลปกรรมอื่น เพื่อขยายขอบเขตความรู้ทางปรัชญาให้กว้างขวางขึ้น